

(Ел паис)

Свет гледа у Берлин данас када град слави 20 година од пада Зида. Али Лех Валенса, човек који је водио пољски синдикат Солидарност, тврди да је колапс комунизма започео у пољским бродоградилштима, а да су «дезертери» из Источне Немачке довели у опасност крајњи успех.

Листа званица на прослави пада Зида импресионира. Да ли је част бити на њој?

Први зид је срушен 1980. у пољским бродоградилштима. Пад Берлинског зида је донео лепе фотографије, али све је почело у пољским бродоградилштима.

Било је и других покушаја побуне против СССР: Мађари 1956, Чеси 1968. године. Солидарност је победила тамо где други нису успели?

У бродоградилштима смо покушали да употребимо стратегију комуниста против комуниста. Организовали смо људе (укључујући раднике из других сектора), и добили смо помоћ из других земаља. Папа Јован Павле II је играо најважнију улогу, покренуо је колективну молитву не само у Пољској, него и ван ње. Открили смо да нас има на милионе, и први пут комунисти нису били у стању да припреме већу манифестацију него што је била наша. Резултат тога је био да су се осетили слабим, и то је био важан фактор за њихов пораз.

Заиста сте веровали да ће СССР остати скрштених руку и дозволити да буду поражени европски комунистички режими?

Било је добро што је Горбачов био слаб политичар

Пише: Лех Валенса
уторак, 10 новембар 2009 14:22

Ми смо победили комунизам и Источни Немци су почели да беже преко амбасада других земаља. Због њих је пао Берлински зид. Бринуло ме је да ће Горбачов одлучити да блокира тај масовни егзодус и да тако уништи нашу победу. Била је то опасна игра. Али, било је добро што је Горбачов био слаб политичар, и све је изашло на добро.

Прошле недеље, Џорџ Буш, Кол и Горбачов, састали су се у Берлину и разговарали о крају хладног рата. Да ли је притисак Запада био разлог да Горбачов не заустави тај егзодус Источних Немаца?

Они се представљају као очеви немачког уједињења, али уствари су били само случајни очеви пада Зида, и били су приморани да делују под притиском маса.

Зашто их је тај пад изненадио?

Зато што су прави политичари. Политичари све узимају у обзир; број тенкова, ракета, оружја. Што је политичар опрезнији, тиме више је пад Зида изгледао немогућ. Али, револуционари мисле другачије.

Како?

Било је много промена у оквиру СССР-а, у самом његовом вођству, са вођама на самрти који су умирали један за другим. Та ситуација је морала да доведе до одређене нестабилности. У исто време, почели смо да покрећемо масе, и Горбачов није знао шта да ради. Није имао другу могућност него да прихвати ствари онако како су стизале. Професионални политичари нису били у стању да то виде.

Многи то виде на другачији начин. На пример, Американци, који сматрају да је одлучујући био говор Регана, «Срушите тај зид», (говор у Берлину, када се обратио Горбачову). Или Руси, који све приписују себи због перестројке.

Обични људи из Немачке, Русије и САД су нам исказали више подршке. Али, политичари играју са сећањем на догађаје. Зато сада кад видим слике Буша, Кола и Горбачова под мотом «три оца рушења Зида», то ми се чини више питање среће него ичега другог. Они су једноставно испунили жеље које су људи изразили.

Да ли се те жеље данас јесно виде у Пољској или у Немачкој?

Да ми је неко рекао, пре него што сам започео борбу, да ћу једног дана доживети да Пољска буде у ЕУ као што је то данас, не бих му веровао. Али чак и тако, кад погледам у назад и видим све пропуштене прилике, не осећам се задовољним.

На које пропуштене прилике мислите?

Демократија се састоји из три компоненте. Једна је да закон брани плуралне принципе. Друга, да људи имају користи од тих закона. Трећа, да новчаник људи буде доољно велики како би имали користи од демократије. У Пољској имамо законске темеље демократије, али, нисмо показали да смо стручњаци да све то искористимо. А стање у нашим новчаницима је све горе и горе.

Зашто Солидарност није наставила као политичка снага у Пољској, пошто је покренула масе које су срушиле комунизам?

Човек не може једноставно да смени једну власт другом. Наш циљ није био да сменимо комунизам, већ да развијемо нешто више од тога. Деловао сам против сопствених интереса, нисам више имао много времена да играм улогу «великог Валенсе». Нисам хтео да се моје име изједначи са именом Ким Ил Сунга или Лењина.

Превео Бранислав Ђорђевић